

Pratik, Özgün, Anlaşılır, Öğretici

VIP

T.C. İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük

Kazanım Sorularından Yeni Nesil Sorulara Geçiş

8. SINIF

T.C İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

EDİTÖR

Turgut MEŞE

YAZAR

Komisyon

Bütün hakları Editör Yayınevine aittir.

Yayıncının izni olmaksızın kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekânîk yollarla ya da fotokopi yoluyla basımı, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.

Çıkmış soruların telif bedeli ödenmiştir.

ISBN

978-605-280-404-9

SERTİFİKA NO

40613

KAPAK TASARIMI

Editör Yayınevi Dizgi Ekibi

SAYFA TASARIMI

Editör Yayınevi Tasarım Ekibi

BASKI VE CİLT

ANKARA

İLETİŞİM

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi

1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No:2/20

Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0 312 384 20 33 - 0 505 925 57 81

Fax: 0312 342 23 58

www.editoryayinevi.com

Kitap hakkında görüş ve önerileriniz için

WhatsApp hattımız: 0 542 262 03 37

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE: BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

AVRUPA'DA YAŞANAN DEĞİŞİM VE XX. YÜZYIL BAŞLARINDA OSMANLI DEVLETİ	5
MUSTAFA KEMAL'İN ÇOCUKLUK DÖNEMİ VE ÖĞRENİM HAYATI.....	8
MUSTAFA KEMAL'İN FİKİR HAYATINI ETKİLEYEN OLAYLAR VE KİŞİLER.....	11
MUSTAFA KEMAL'İN ASKERLİK HAYATI.....	12
TEST - 1.....	15
TEST - 2.....	20

2. ÜNİTE: MİLLİ UYANIŞ: BAĞIMSIZLIK YOLUNDA ATILAN ADIMLAR

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI VE OSMANLI DEVLETİ.....	26
BAĞIMSIZLIK DÜŞÜNCESİ VE CEMİYETLER.....	38
ADIM ADIM BAĞIMSIZLIK.....	42
UYGULANMAYAN BİR ANTLAŞMA: (SEVR) (10 AĞUSTOS 1920).....	55
TEST - 1.....	57
TEST - 2.....	62

3. ÜNİTE: MİLLİ BİR DESTAN: YA İSTİKLÂL YA ÖLÜM!

DOĞU VE GÜNEY DÜŞMANA DİRENİYOR....	70
BATI CEPHESİ'NDE TÜRK HALKININ MÜCADELESİ VE DÜZENLİ ORDUNUN BAŞARILARI.....	73
KÜTAHYA-ESKİŞEHİR SAVAŞLARI VE EĞİTİM ORDUSU.....	80
SAKARYA'DA DİRİLEN ULUS.....	81
BÜYÜK TAARRUZ VE BAŞKOMUTANLIK MEYDAN SAVAŞI.....	84
BAĞIMSIZLIĞIN TEMİNATI: LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI.....	86
MİLLİ MÜCADELE'NİN SANATA VE EDEBİYATA YANSIMALARI.....	87
TEST - 1.....	88
TEST - 2.....	93

4. ÜNİTE: ATATÜRKÇÜLÜK VE ÇAĞDAŞLAŞAN TÜRKİYE

ÇAĞDAŞLAŞAN TÜRKİYE'NİN TEMELİ: ATATÜRK İLKELERİ.....	100
SİYASİ ALANDA MEYDANA GELEN GELİŞMELER.....	103
HUKUKALANINDAMEYDANA GELEN GELİŞMELER.....	107

EĞİTİM VE KÜLTÜR ALANLARINDA YAPILAN İNKILAPLAR VE BU ALANLARDAKİ GELİŞMELER.....	108
TOPLUMSAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR VE BU ALANDAKİ GELİŞMELER	113
EKONOMİ ALANINDA MEYDANA GELEN GELİŞMELER.....	116
HEDEFİMİZ ÇAĞDAŞ UYGARLIK.....	120
SAĞLIK ALANINDA YAŞANAN GELİŞMELER.....	120
ATATÜRK İLKE VE İNKILAPLARINI OLUŞTURAN ESASLAR.....	124
TEST - 1.....	125
TEST - 2.....	130

5. ÜNİTE: DEMOKRATİKLEŞME ÇABALARI

ÇOK PARTİLİ YAŞAMA GEÇİŞ DENEMELERİ.....	136
MUSTAFA KEMAL'E SUİKAST GİRİŞİMİ ...	139
TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NE YÖNELİK TEHDİTLER	140
TEST - 1.....	142
TEST - 2.....	145

6. ÜNİTE: ATATÜRK DÖNEMİ TÜRK DIŞ POLİTİKASI

ATATÜRK DÖNEMİ TÜRK DIŞ POLİTİKASININ TEMEL İLKELERİ VE AMAÇLARI.....	150
ATATÜRK DÖNEMİNDE TÜRK DIŞ POLİTİKASINDA YAŞANAN GELİŞMELER..	152
HATAY'IN TÜRKİYE'YE KATILMASI	157
TEST - 1.....	159
TEST - 2.....	163

7. ÜNİTE: ATATÜRK'ÜN ÖLÜMÜ VE SONRASI

ATATÜRK SON YOLCULUĞUNDA	168
EN BÜYÜK ESER	170
İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI	172
İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NIN TÜRKİYE'YE ETKİLERİ	174
TÜRKİYE'DE ÇOK PARTİLİ HAYATA GEÇİŞ.....	176
TEST - 1.....	178
TEST - 2.....	183
CEVAP ANAHTARI.....	191

[AVRUPA'DA YAŞANAN DEĞİŞİM VE XX. YÜZYIL BAŞLARINDA OSMANLI DEVLETİ]

AVRUPA'DA YAŞANAN DEĞİŞİM

- * 375 yılında gerçekleşen Kavimler Göçü'nün ardından başlayıp Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul fethine kadar yaşanan döneme **Orta Çağ** denilmiştir.
- * İslam dünyası bu dönemde altın çağını yaşarken, Avrupa ise tam tersine Katolik Kilisesinin baskısı altında insan hakları, özgür düşünce ve bilim alanında oldukça geri kalmıştı.
- * Kilisenin her alanda hâkim olduğu Avrupa'da, dogmatik düşünce sistemi neredeyse bin yıl Avrupa'ya hâkim oldu.

NOT

- Doğru olup olmadığı tartışma konusu bile edilmeden kabul edilen bilgilere ve fikirlere dogmatik düşünce denir. Orta Çağ Avrupası'nda kilise söylemleri sorgulanmadan kabul edilmiştir. Örneğin, kilisenin dünyanın düz olduğunu söylemesi vb. görüşleri dogmatizm düşüncesidir.

- * Ancak XV. yüzyılda Avrupa'da Katolik Kilisesi'ne karşı eleştiriler artmaya başladı. Bu yüzyılda yapılan Coğrafi Keşifler sonucu Avrupa ekonomik açıdan zenginleşti. Ekonomik kalkınma beraberinde bilim, sanat ve edebiyat alanında da önemli gelişmeler sağladı.
- * Yeniden doğuş anlamına gelen Rönesans hareketleriyle akıl ve bilim ön plana çıktı ve dogmatik düşünceler sorgulanmaya başlandı.
- * Rönesans'ın ardından başlayan Reform hareketleriyle Katolik Kilisesinin baskısından kurtulan Avrupa'da, akıl ve bilimin rehberliğinde Aydınlanma Çağı denilen bilimsel gelişmeler hız kazandı.
- * Bilimsel gelişmeler zamanla bilgiyi teknolojiye dönüştürerek buharlı makinenin keşfini sağladı.
- * Bu keşif Avrupa'da Sanayi İnkılabı'nı doğurdu ve makineler sayesinde üretim hızla arttı. Artan üretimle birlikte ham madde ve pazar ihtiyacı da doğdu.
- * 1789 yılında yaşanan Fransız İhtilali farklı milletlerin milliyetçilik düşüncesi doğrultusunda bağımsızlıklarını kazanmak için mücadeleye girişmesine neden oldu.
- * Avrupalı devletler ihtiyaç duydukları ham maddeyi henüz sanayileşmemiş ülkelere karşılayıp ürettikleri ürünleri de aynı ülkelere pazarladılar. Böylece sömürgecilik doğdu ve kısa sürede gelişti.
- * İngiltere sömürgecilikte başı çeken devlet oldu. Devletler arasındaki ham madde pazarı arayışı rekabete dönüşünce bu durum I. Dünya Savaşı'na giden süreci başlattı.

OSMANLI DEVLETİNDE YENİDEN YAPILANMA

- * XX. yüzyıl başlarında Osmanlı Devleti Batı'daki gelişmeleri takip etmediği için birçok alanda geri kalmış, bu durum devlette çeşitli siyasi, sosyal ve ekonomik sorunların yaşanmasına neden olmuştur.
- * İçte ve dışta çeşitli ekonomik ve siyasi sorunlarla uğraşan Osmanlı Devleti bu dönemde Balkanlar'da büyük çapta toprak kaybına uğramış ve devlet yıkılma sürecine girmişti.
- * 1789 yılında ortaya çıkan Fransız İhtilali Fransa'da başlamasına rağmen ihtilalin etkisi kısa sürede tüm dünyaya yayılmıştır.
- * Fransız İhtilali sonucunda özgürlük, adalet ve milliyetçilik gibi kavramlar ortaya çıkmıştır. Fransız İhtilali'nin ortaya çıkardığı milliyetçilik düşüncesinin etkisi ile Osmanlı Devleti'nde yaşayan azınlıklar ayaklanmıştır. Sırlar, Yunanlar, Karadağlılar ve Bulgarlar bağımsızlık kazanarak Osmanlı Devleti'nden ayrıldılar.
- * XVIII. yüzyılda İngiltere'de ortaya çıkan Sanayi İnkılabı ile Avrupa'da fabrikalaşma yaşanmış, üretim artmış ve üretilen bu mallar hızlı ve ucuz bir şekilde piyasaya sürülmüştür.

- * Avrupalı devletlerin, ürettikleri mallar için pazar arayışına girmesi sömürgecilik yarışının hız kazanmasına neden olmuştur.

- * Osmanlı Devleti'nin ham madde ve pazar açısından önemli bir konumda olması sömürgeci devletlerin Osmanlı ülkesine yönelmelerine neden olmuştur.
- * Küçük atölyelerde ve el tezgâhlarında üretim yapan Osmanlı esnaf ve zanaatkarları, Avrupalı üreticilerle rekabet edemediler. Bu durum zamanla el tezgâhlarının ve küçük atölyelerin kapanmasına Osmanlı ekonomisinin büyük zarara uğramasına neden oldu.
- * Bu zorluğu aşmak için Kırım Savaşı (1853-1856) sırasında 1854'te İngiltere'den ilk kez dış borç alındı. Zamanla diğer Avrupa devletlerinden de borçlanmaya gidildi.
- * Ancak Osmanlı borçlarını ödeyemez hâle gelince alacaklı devletler Osmanlı'nın ekonomik kaynaklarına el koyacak olan Düyun-u Umumiye (Genel Borçlar) İdaresi'ni kurdular.
- * Osmanlı Devleti dağılmayı, azınlık isyanlarını ve Avrupalı devletlerin iç işlerimize karışmasını engellemek için Tanzimat Fermanı, İslahat Fermanı ve meşrutiyet gibi yenilik hareketleri gerçekleştirdi. Padişah Abdülmecit Dönemi'nde 1839'da Tanzimat Fermanı (Gülhane Hattı Hümayunu) ilan edildi.
- * Tanzimat Fermanı ile birtakım siyasi ve sosyal düzenlemeler yapıldı. O düzenlemelerden bazıları şunlardır:
 - » Kanun önünde herkes eşit hâle getirildi.
 - » Osmanlı vatandaşlarının can ve mal güvenliği teminat altına alındı. Vergiler herkesin gelinine göre düzenlendi.
 - » Osmanlı vatandaşlarına devlet güvencesi sağlandı. Askerlik vatan görevi hâline getirildi. (Gayrimüslimler de askere alındı).
 - » Herkes, mal ve mülk sahibi olma hakkını elde etti.

NOT

Tanzimat Fermanı'nın Önemi

- Osmanlı Devleti'nde ilk kez bir padişah kendi eliyle kendi yetkilerini kısıtlamıştır.
- Müslümanlar ile gayrimüslimler eşit konuma gelmiştir. Bu fermanla kanun üstünlüğü ve eşitlik anlayışının benimsenmesi sonucunda, Osmanlı Devleti'nde ilk kez hukuk devleti olma yolunda adım atılmıştır.

- * Tanzimat Fermanı'yla azınlıklara verilen hakları yeterli görmeyen Batılı devletlerin Osmanlı Devleti'nden, azınlıklara yeni hakların verilmesini istemesi üzerine bu kez 1856 yılında Sultan Abdülmecid Dönemi'nde **Islahat Fermani** ilan edilmiştir.
- * Tanzimat Dönemi'nde ve sonrasında yapılan yenilikleri yeterli görmeyen bazı Osmanlı aydınları Genç Osmanlılar (Jön Türkler) adıyla örgütlendi.
- * Jön Türklerin (Genç Osmanlılar) etkisiyle Padişah II. Abdülhamit tarafından 1876 yılında meşrutiyet ilan edilmiştir.
- * Meşrutiyet'in ilanı ile halk ilk defa kısıtlı da olsa yönetime katılmıştır.
- * Osmanlı Devleti'nin ilk anayasası olan **Kanuni-esasi** Meşrutiyet Dönemi'nde hazırlanmıştır.
- * Mebusan Meclisi adıyla bir meclis açılmıştır.
- * Ülke yönetimine dahil edilen azınlıklar bu hakka rağmen isyan etmiştir. 93 Harbi nedeniyle II. Abdülhamit meclisi kapatmıştır.
- * Ardından tam 30 yıl sürecek İstibdat (Baskıcı) Dönemi başladı.
- * Bu dönemde her ne kadar Jön Türkler güçlerini kaybetse de onların fikirlerinden etkilenen bazı aydınlar İttihat ve Terakki adıyla bir cemiyet kurmuşlardır. (1889)

- * Zamanla güçlenen bu cemiyet II. Abdülhamit'e baskıyı arttırdılar. Baskılarına daha fazla direnemeyen II. Abdülhamit 30 yıl aradan sonra Mebusan Meclisini yeniden açtı. (1908) Böylece II. Meşrutiyet Dönemi başladı. Anayasa'da önemli değişiklikler yapıldı, padişahın yetkileri sınırlandırıldı ve meclisin yetkileri arttırıldı. Ayrıca ilk kez siyasi partilerin kurulması sağlandı.

OSMANLI DEVLETİ'NİN SON DÖNEMLERİNDE SİYASİ VE SOSYAL HAYATI ETKİLEYEN BAŞLICA FİKİR AKIMLARI

- * XX. yüzyıldan itibaren Osmanlı Devleti'ni dağılmaktan kurtarmak amacıyla gerek aydınlar gerekse yönetim tarafından bazı fikir akımları ortaya atıldı. Özellikle yabancı devletler Osmanlı ülkesindeki azınlıkların devlet otoritesine karşı isyan etmelerine ve iç barışın bozulmasına neden oldular. Bu duruma son vermek isteyen Osmanlı aydınları tarafından önce Osmanlılık daha sonra İslamcılık, Türkçülük ve Batıcılık gibi fikir akımları ortaya atıldı.

Osmanlılık

- * Osmanlı ülkesinde yaşayan herkesi din, dil ve ırk ayrımı yapmadan bir arada tutup, Osmanlı toplumunu oluşturup, toplumsal eşitliği sağlamayı amaçlamıştır.
- * Genç Osmanlılar ya da Jön Türkler olarak da bilinen Namık Kemal, Ziya Paşa ve Mithat Paşa Osmanlılık fikir akımının temsilcileridir.
- * Fransız İhtilali'nden sonra yayılan milliyetçilik akımının etkisiyle ayaklanan Balkan milletlerinin isyan edip Osmanlı Devleti'nden ayrılmasıyla Osmanlılık fikri geçerliliğini yitirmiştir.

İslamcılık (Ümmetçilik)

- * Fransız İhtilali'nin etkisini azaltmayı, İslam toplumlarının Osmanlı Devleti'nden ayrılmalarını önlemeyi ve Müslümanları tek çatı altında toplamayı amaçlamıştır.
- * Bu fikir akımını savunanlara göre İslamiyet, devlet ve toplum düzenlerinin en gelişmiş ve en yararlısıdır.
- * Süleyman Nazif, Mehmet Akif Ersoy, İskipli Atif Hoca, Ahmet Hamdi Akseki ve İzmirli İsmail Hakkı İslamcılık (ümmetçilik) fikir akımının temsilcilerindedir.
- * Birinci Dünya Savaşı sırasında halifenin cihat çağrısına rağmen Müslüman Arapların İngilizlerle iş birliği yapması ile İslamcılık fikir akımı önemini kaybetmiştir.

Türkçülük

- * Bütün dünyadaki Türkleri tek çatı altında toplamayı amaçlamıştır. Ziya Gökalp, Mehmet Emin Yurdakul, Yusuf Akçura, İsmail Gaspıralı, Ömer Seyfettin ve Mehmet Emin Resulzade Türkçülük akımının temsilcilerindedir.
- * Türkçülük fikir akımı, yeni Türk devletinin ve Mustafa Kemal'in ortaya koyduğu milliyetçilik akımının oluşmasında etkili olmuştur.

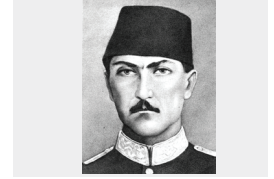
Batıcılık

- * Batı'nın bilim ve tekniğini, yönetim biçimini ve düşünce yapısını alarak Osmanlı Devleti'nin geri kalmışlıktan kurtarılması ve yıkılmasının önlenmesi amaçlanmıştır. Tevfik Fikret, Abdullah Cevdet ve Celal Nuri Batıcılık fikir akımının temsilcilerindedir.

[MUSTAFA KEMAL'İN ÇOCUKLUK DÖNEMİ VE ÖĞRENİM HAYATI]

SELANİK VE MUSTAFA KEMAL

- * Mustafa Kemal, 1881'de Selanik'te dünyaya geldi. Annesinin adı Zübeyde Hanım, babasının adı Ali Rıza Efendi'dir. Hem anne hem de baba tarafından soyu, Balkanların Türkleştirilmesi amacıyla Anadolu'dan iskân edilen "Türkmenlerden" gelmektedir.
- * Ali Rıza Efendi, Konya - Aydın bölgesinden Rumeli'ye iskân eden Kocacık Türklerinden Ahmet Efendi'nin oğludur. Ali Rıza Efendi; sırasıyla Evkaf Kâtipliği, 1876 - 1877 yıllarında Asakir-i Milliye Taburu'nda üsteğmen rütbesiyle subaylık ve Rüşumat İdaresi'nde gümrük memurluğu görevlerinde bulunmuştur. .
- * Zübeyde Hanım, aslen Konya - Karaman bölgesinden Rumeli'ye iskân ettirilmiş Konyar yörüklerinden Hacı Sofu ailesinden Feyzullah Ağa'nın kızıdır. Orta Makedonya'nın Vodina Sancağı'na bağlı Sarıgöl nahiyesine yerleştirilen aile, daha sonra Selanik yakınlarındaki Langaza Kasabası'na göç etmiştir. 1871'de evlenen Ali Rıza Efendi ile Zübeyde Hanım'ın Fatma, Ömer, Ahmet, Mustafa, Makbule ve Naciye adında altı çocukları olmuştur. Mustafa ve Makbule dışındaki çocukları küçük yaşlarda ölürken Makbule (Boysan-Atadan) 1956'ya kadar yaşamıştır.

[MUSTAFA KEMAL'İN FİKİR HAYATINI ETKİLEYEN OLAYLAR VE KİŞİLER]

- * Çocukluğundan itibaren okumaya büyük ilgi gösteren Mustafa Kemal'in siyasal ve sosyal düşüncelerinin gelişmesinde, Türk kültürünü ve Türk tarihini anlatan kitapları okumasının katkısı olmuştur.
- * Fransız İhtilali ile ilgili okuduğu kitaplar Mustafa Kemal' in düşünce yapısını oluşturan en önemli eserlerdir.
- * Mustafa Kemal' in düşünceleri zaman içinde gelişerek zenginleşmiş, düşüncelerinde akılcılık ve bilimsellik ön plâna çıkmıştır.
- * Bir insanın yetişmesinde, fikir hayatının ve kişiliğinin oluşmasında içinde yaşadığı çevre çok önemli bir yere sahiptir.
- * Mustafa Kemal'in yirmi beş yıllık bir zaman diliminde edindiği deneyimler onun başarılı bir asker, devlet ve düşünce adamı kısaca dünya çapında vizyon sahibi, çok yönlü ve başarılı bir lider olmasını doğrudan etkilemiştir.

Mustafa Kemal'i Etkileyen Düşünürler ve Yazarlar

Mehmet Emin Yurdakul (1869 - 1944):

» Osmanlılık ve İslamcılık fikir akımlarına karşı Türkçülük akımını benimseyen şair milliyetçiliği, halkçılığı ve özgürlüğü savunan şiirler yazmıştır.

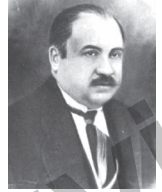
» Türk Ocağı'nın kurucuları arasında yer almış ve bu ocağın yayın organı olan "Türk Yurdu" dergisinin bir süre yöneticiliğini yapmıştır.

» Mehmet Emin Yurdakul; milliyetçilik, milli kültür, milli birlik ve beraberliği temel alan düşünceleriyle Mustafa Kemal'i etkilemiştir.

» Mustafa Kemal, Manastır Askeri İdadisinde öğrenciyken milli benliğini ilk defa Mehmet Emin Yurdakul' un "Ben bir Türk'üm, dinim, cinsim uludur" mısrasıyla başlayan şiirinde bulduğunu ifade etmiştir.

Ziya Gökalp (1876 - 1924):

» Yapıtları ve görüşleriyle Türkçülüğü ve Türk milliyetçiliğini önemli ölçüde etkileyen Türk toplum bilimci, yazar, şair ve siyaset insanıdır.

» Türk Töresi, Türkçülüğün Esasları, Türk Medeniyeti Tarihi gibi eserleri bulunmaktadır.

» Eserlerinde milliyetçilik ve Türkçülük üzerinde duran Ziya Gökalp, Mustafa Kemal'i dayanışma, bütünleştiricilik ve milliyetçilik fikirleriyle etkilemiştir.

» Mustafa Kemal; tarih, dil ve halkçılık gibi alanlarda yapmış olduğu inkılapları Ziya Gökalp'in fikirlerinden etkilenerek gerçekleştirmiştir.

Namık Kemal (1840 - 1888):

» Türk milliyetçiliğinin öncülerinden Genç Osmanlı Harekâtı mensubu, ünlü Türk yazarı ve şairidir.

» Şiirlerinde vatanseverliği, birlik ve beraberliği savunduğu için "Vatan Şairi" olarak da tanınır. Namık Kemal, Atatürk'ü vatanseverlik, özgürlük ve ulusal irade fikirleriyle etkilemiştir.

Tevfik Fikret (1867 - 1915):

» Tevfik Fikret şiirlerinde genel olarak uygarlık ve özgürlük konularını işlemiştir.

[BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI VE OSMANLI DEVLETİ]

● BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI ÖNCESİNDE GENEL DURUM

- * 20. yüzyıla gelindiğinde dünya iki önemli gelişmenin etkisi altında bulunuyordu. Bunlardan birincisi, Fransız İhtilali ve onun ortaya çıkardığı milliyetçilik akımıydı.
- * Bu akımın etkisiyle Osmanlı Devleti'nin Balkan topraklarında yaşayan milletler bağımsızlıklarını kazanmışlardı.

- * Milliyetçilik akımı, çok uluslu bir devlet olan Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nu da olumsuz etkiliyordu.
- * Rusya ise öteden beri izlediği Panslavizm siyaseti gereği Balkanlar'daki Slavların bağımsızlık hareketlerini destekliyordu.
- * Ayrıca sıcak denizlere ulaşmak amacıyla Boğazları ve İstanbul'u ele geçirme planları yapıyordu.
- * Avusturya-Macaristan ve Osmanlı Devleti Rusya'nın bu hayallerinin önüne geçebilmek için Almanya ile yakınlaşmak zorunda kalmıştı.
- * Birinci Dünya Savaşı öncesinde dünya siyasetine yön veren ikinci gelişme ise Sanayi İnkılabı ve sonrasında ortaya çıkan sömürgecilik yarışıydı.

- * 19. yüzyılın sonlarına doğru İtalya ve Almanya'nın siyasi birliğini tamamlamasıyla sömürgecilik yarışı daha da hız kazandı. Bu devletlerden Almanya, askeri gücüne güvenerek en güçlü rakip olarak gördüğü İngiltere'nin Afrika ve Uzak Doğu'daki sömürgelerini ele geçirmeye çalıştı. Bu hedefini gerçekleştirmek amacıyla karada ve denizde hızlı bir silahlanma çabasına girerken diğer taraftan da Balkanlar ve Ön Asya'daki etkinliğini arttırmak için Berlin-Bağdat Demir Yolu Projesi'ni hayata geçirdi.

- * Askeri ve ekonomik alanda Almanya kadar güçlü olmayan İtalya ise dikkatini önce Kuzey Afrika kıyılarına ardından da Ege Denizi üzerinden Batı Anadolu'ya çevirdi.
- * İtalya ve Almanya'nın güçlenerek Avrupa'daki siyasi dengeyi bozmaları İngiltere ve Fransa'yı endişelendiriyordu. İngiltere, Almanya'nın saldırı ihtimaline karşı, sömürge imparatorluğunu korumak için silahlanmaya önem verdi. Bir yandan da zengin petrol yataklarının bulunduğu Osmanlı topraklarını ele geçirmeye çalıştı.

Komutanlar: Enver Paşa, Hasan İzzet Paşa, Hafız Hakkı Paşa, Mahmut Kâmil Paşa

Cephenin açılma sebepleri: Türk birliğini sağlamak, İngilizleri Hindistan'dan uzaklaştırmak, Osmanlı'nın 1878 Berlin Konferansıyla kaybettiği Kars, Ardahan ve Batum'u geri almak, Bakü petrol bölgelerini ele geçirmek ve Almanya'nın cephe yükünü hafifletmek

Sonuçları: Ağır iklim şartları, bulaşıcı hastalıklar, cephenin zamansız açılması gibi nedenlerle Sarıkamış Harekâtı'nda 90 bine yakın Türk askeri donarak şehit oldu.

- * Ruslar Erzurum, Muş, Bitlis, Trabzon ve Erzincan'ı almıştır. Çanakkale Savaşı sonrası cepheye atanan Mustafa Kemal Bitlis ve Muş'u Ruslardan geri almıştır. 1917'de Bolşevik İhtilali çıkınca Ruslar savaştan çekilmiştir.
- * İmzalanan Brest - Litovsk Antlaşmasıyla Kars, Ardahan ve Batum Osmanlı'ya geri verilmiştir.

Tehcir Kanunu:

- * Osmanlı Devleti' nin Millet-i Sadıka (Sadık Millet) olarak adlandırdığı Ermeniler 19. yüzyılın sonlarına doğru Avrupalı devletlerin kışkırtmasıyla isyan etmişlerdir.
- * Bu isyanların amacı; bağımsız bir Ermeni devleti kurmaktır.
- * Kafkas Cephesi sırasında Ermeniler özellikle Rusya'nın kışkırtmasıyla Doğu Anadolu'daki bölgelere saldırmıştır. Bunun üzerine Osmanlı Hükümeti 1915'te Sevk ve İskân Kanunu'nu çıkarmıştır.
- * Tehcir Kanunu gereğince İzmir ve İstanbul dışındaki tüm Ermeniler Suriye'ye zorunlu göçe tabi tutulmuştur.

* Tehcir uygulaması, jandarma güçlerinin cepheye gönderilmesi nedeniyle asayişin sağlanmasının zor olduğu bir dönemde yapılmıştır. Osmanlı Devleti'nin aldığı tüm önlemlere rağmen olumsuz hava koşulları, yolların bozulduğu, ulaşım araçlarının yokluğu, eşkıya saldırıları, yiyecek sıkıntısı ve hastalıklar gibi nedenlerle bir kısım Ermeni hayatını kaybetmiştir.

* I. Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle Sevk ve İskân Kanunu ile göç ettiren Ermenilerin eski yerlerine dönmesi için "Geri Dönüş Kararnamesi" yayımlandı.

Kanal (Süveyş) Cephesi

Komutan: Cemal Paşa

Cephenin Açılma Sebepleri:

* Almanların isteği üzerine açılmıştır. İngiltere'nin sömürgeleriyle bağlantısını keserek İngiltere'nin elinde bulunan Mısır'ı geri almak ve İslam alemini İngilizlere karşı harekete geçirmek gibi nedenler yer almaktadır.

Sonuçları: Bu cephe başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Süveyş Kanalı alınmadığı gibi Suriye ve Filistin bölgesine kadar olan tüm bölge kaybedilmiştir.

SAVUNMA CEPHELERİ

Çanakkale Cephesi

Komutanlar: Liman von Sanders, Cevat Paşa, Kâzım Paşa

[ADIM ADIM BAĞIMSIZLIK]

• MUSTAFA KEMAL'İN SAMSUN'A ÇIKIŞI (19 MAYIS 1919)

- * Mustafa Kemal, Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalanmasından sonra İstanbul'a geldi.
- * Burada bir süre kendisine resmi görev verilmedi. Mustafa Kemal, bu süre içerisinde ülkeyi ve devleti kurtarma yollarını araştırarak bir dizi görüşmelerde bulundu.
- * Sonunda etkin bir mücadelenin Anadolu'da yapılabileceğini anlayarak Anadolu'ya geçmenin yollarını aramaya başladı.
- * Samsun ve çevresinde yaşayan Rumların isteği üzerine Yunanistan, İngiltere'ye başvurdu.
- * Bölgedeki Rumların Türkler tarafından saldırıya uğradığını ileri sürdü ve saldırıların durdurulmasını istedi.
- * İngiltere, durumu araştırmadan Osmanlı Hükümeti'ne bir nota vererek bu bölgedeki Türk direnişçilere engel olunmasını istedi. Aksi hâlde Mondros Ateşkes Antlaşması'nın 7. maddesi uyarınca bölgeyi işgal edeceğini bildirdi.
- * Osmanlı Hükümeti, Samsun ve çevresindeki karışıklığı önlemek için bu görevi Mustafa Kemal Paşa'ya önerdi.

- * Mustafa Kemal, bu teklifi kabul etti. Daha sonra 9. Ordu Müfettişliğine atandı (30 Nisan 1919).
- * Mustafa Kemal Paşa geniş yetkilerle donatıldı. 16 Mayıs 1919'da İstanbul'dan Bandırma Vapuru ile ayrıldı.
- * 19 Mayıs 1919'da törenle Samsun'a geldi. Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a çıkışı ile Kurtuluş Savaşı başlamış oldu.
- * Mustafa Kemal bölgede yaptığı incelemeler sonucunda bir rapor hazırlayarak İstanbul'a gönderdi.
- * Bu raporda;
- * Bölgedeki karışıklığın sebebi Rumlardır.
- * Türklüğün manda ve himayeye tahammülü yoktur.
- * Pontus ve Mavri Mira örgütlerinin desteklediği çeteler Türk köylerini basmaktadır.
- * Bölgedeki sükunetin ancak Rumlar'ın emellerinden vazgeçmeleriyle mümkün olacağını altını çizdi.
- * Mustafa Kemal, Samsun'daki çalışmalarını tamamlayarak 25 Mayıs 1919'da Havza'ya geçti.

NOT

- Samsun Raporu Mustafa Kemal'in 9. Ordu Müfettişi olarak yayınladığı ilk belgedir.

• HAVZA GENELGESİ (28 MAYIS 1919)

- * Mustafa Kemal, milli bilinci uyandırmak, işgalcilerle karşı halkı protestolarla uyarıp harekete geçirmek için Milli Mücadele'nin ilk belgesi olan **Havza Genelgesi**'ni hazırlamıştır.
- * Mustafa Kemal bu genelge ile;
- » Askeri birliklerin kesinlikle dağıtılmamasını,

- * Bu görüşmelerde;
 - » Türk vatanının bütünlüğü ve bağımsızlığının korunması
 - » Azınlıklara devletin birliğini bozacak siyasi ve sosyal hiçbir ayrıcalığı tanınmaması
 - » Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin, İstanbul Hükümeti tarafından tanınması
 - » Temsil Heyeti'nin görüşü alınmadan barış antlaşması imzalanmaması
 - » Seçimler yapılarak Mebusan Meclisinin toplanmasının sağlanması konularında kararlar alınmıştır.
- * Görüşmelerin en önemli tartışma konusu Mebusan Meclisi'nin nerede toplanacağı olmuştur. Mustafa Kemal, Meclisin güvenli bir yerde toplanmasını istemiştir. Salih Paşa Kanun-i Esasi gereği İstanbul dışında toplanamayacağını belirtmişti.
- * Salih Paşa Amasya'da alınan kararları hükümete kabul ettireceğine söz vermiş, bunu başaramazsa istifa edeceğini söylemişti.
- * Fakat Mebusan Meclisi'nin açılması kararı dışındaki görüşme konularını İstanbul Hükümeti'ne kabul ettiremediği gibi görevinden de ayrılmadı.

NOT

- İstanbul Hükümeti'nin, bu görüşmelere resmen katılması Temsil Heyeti'nin varlığını tanıdığı anlamına gelir. Bu gelişme Temsil Heyeti'nin büyük bir siyasi başarı kazandığını gösterdiği gibi halkın da Milli Mücadele'yi yönetenlere karşı güvenini daha da arttırmıştır.

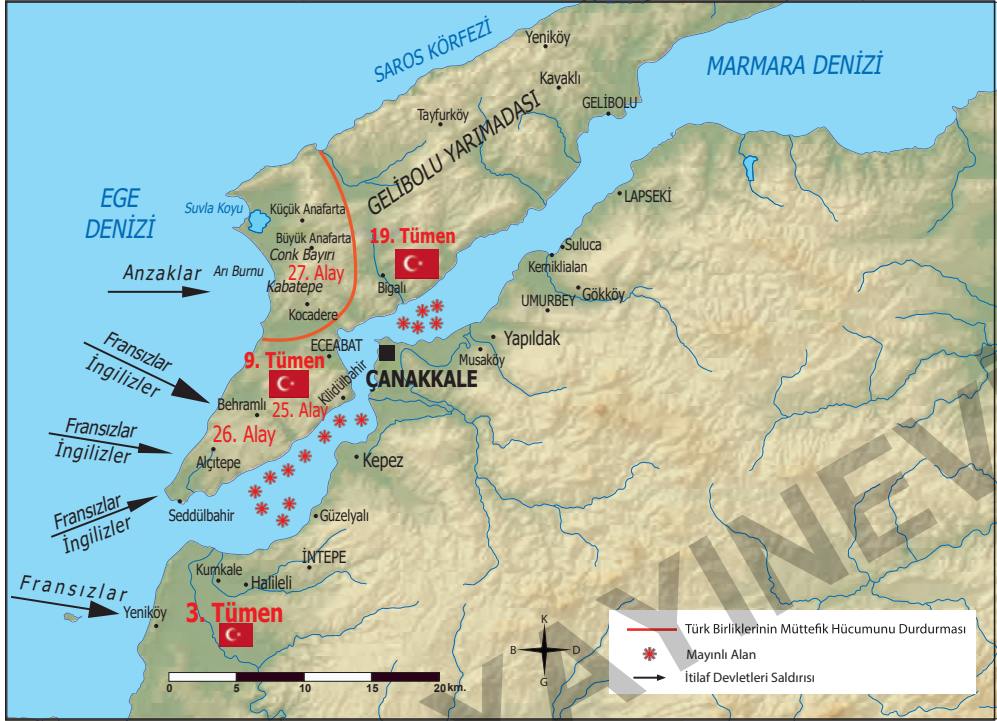
TEMSİL KURULUNUN ANKARA'YA GELİŞİ (27 ARALIK 1919)

- * Amasya Görüşmeleri'nde kapatılmış olan Meclis-i Mebusa'nın yeniden açılması kararlaştırılmıştı. Bu amaçla ülke çapında seçimler yapıldı. Mustafa Kemal Paşa'nın da Erzurum'dan milletvekili seçildiği bu seçimleri çoğu yerde Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin üyeleri kazandı. Seçimlerin ardından Mustafa Kemal, Sivas'ta Temsil Heyeti üyelerinin ve komutanların katıldığı bir toplantı yaptı.

- * Bu toplantıda Mebusan Meclisi'nde yapılacak hakkında Mustafa Kemal'in milletvekilleriyle görüşmesine karar verildi. Mustafa Kemal bu görüşmelerin Ankara'da yapılmasının uygun olacağını düşünerek 18 Aralık 1919'da Temsil Heyeti üyeleriyle birlikte Ankara'ya doğru yola çıktı.
- * 27 Aralık 1919'da Ankara'ya gelen Mustafa Kemal, Ankaralılar tarafından büyük bir coşkuyla karşılandı. Bundan sonraki süreçte Ankara millet iradesinin ve Milli Mücadele'nin merkezi hâline geldi.
- * Ankara'nın Milli Mücadele'nin merkezi seçilmesinin nedenleri arasında;
 - » Batı Cephesi'ne yakın olması
 - » Anadolu'nun ortasında yer alması
 - » Halkın tamamına yakınının Milli Mücadele yanlısı olması
 - » İşgale uğramamış olması
 - » Ulaşım ve haberleşme olanaklarının gelişmiş olması

11.

Haritaya göre Çanakkale Savaşı ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Osmanlı Devleti savunma savaşı yapmıştır.
- B) Çatışmalar daha çok Gelibolu Yarımadasında yaşanmıştır.
- C) İtilaf Devletlerinin amacı Rusya'ya ekonomik yardım götürmektir.
- D) Hem deniz hem de kara savaşları yapılmıştır.

12. Erzurum Kongresi sonrasında 54 delegeyle toplanan Erzurum Kongresi doğu illeri adına söz söyleme hakkına sahipti. Sivas Kongresi'nden sonra oluşturulan Temsil Heyeti ise daha az delegeye sahipti. Ancak Türk milleti adına söz söyleme hakkına sahipti.

Bu durum Sivas Kongresi'nin;

- I. teslimiyetçi,
- II. ulusal,
- III. inkılapçı

özelliklerinden hangileriyle açıklanabilir?

- A) I ve II
- B) Yalnız II
- C) II ve III
- D) Yalnız III

► Çıkmış Soru:

21.

Amasya Genelgesi (22 Haziran 1919)	Yaşanan Gelişme
<ul style="list-style-type: none"> Erzurum'da doğu illeri ile ilgili bir kongre toplanacaktır. 	<ul style="list-style-type: none"> 23 Temmuz – 7 Ağustos 1919 tarihleri arasında Erzurum Kongresi düzenlendi.
<ul style="list-style-type: none"> Milletin durumunu gözden geçirmek ve haklarını dünyaya duyurmak için her türlü etki ve denetimden uzak, milli bir kurulun varlığı gereklidir. 	<ul style="list-style-type: none"> Erzurum Kongresi'nde Temsil Heyeti kuruldu.
<ul style="list-style-type: none"> Anadolu'nun her yönden güvenilir yerlerinden biri olan Sivas'ta milli bir kongre düzenlenecektir. 	<ul style="list-style-type: none"> 4–11 Eylül 1919 tarihleri arasında Anadolu'nun çeşitli yerlerinden gelen delegelerin katılımıyla Sivas Kongresi düzenlendi.

Amasya Genelgesi'nin bu kararları ile yaşanan gelişmeler göz önünde bulundurulduğunda aşağıdaki çıkarımlardan hangisi yapılabilir?

- A) Erzurum Kongresi'nde hükümet değişikliğine gidilmiştir.
 B) Osmanlı Devleti'nin hukuken sona erdiği kabul edilmiştir.
 C) Sivas Kongresi katılımın az olması nedeniyle yerel bir kongredir.
 D) Amasya Genelgesi'yle, Milli Mücadele'nin sonraki aşamaları planlanmıştır.

22. I. Dünya Savaşı'nın özel nedenleri arasında şunlar vardır:

- Rusya ile Avusturya-Macaristan İmparatorluğu, Balkanlara ve Doğu Avrupa'ya egemen olmak için çalışıyordu.
- Rusya'nın yürüttüğü Panslavizm ile Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun yürüttüğü Pancermenizm politikaları bu topraklar üzerinde mücadele hâlindeydi.

Altı çizilen kavramlar Avusturya-Macaristan İmparatorluğu ve Rusya'nın aşağıdakilerden hangisini gerçekleştirmeye çalıştıklarını göstermektedir?

- A) Ortak bir ittifak kurmaya
 B) Milliyetçilik akımının yayılmasını önlemeye
 C) Kendi soyundan olanları birleştirmeye
 D) Balkanlar'daki halkın savaşa katılmasını önlemeye

[DOĞU VE GÜNEY DÜŞMANA DİRENİYOR]

DOĞU CEPHESİ

* I. Dünya Savaşı sırasında Ermeniler Türk ordusuna karşı Kafkas Cephesi'nde Ruslarla iş birliği yaptılar. Ruslarla birlikte hareket ederek binlerce masum Türkü katlettiler. Bunun üzerine, Osmanlı Hükümeti savaş bölgesindeki Ermenileri bir Osmanlı toprağı olan Suriye ve Lübnan'a göç ettirme kararı aldı (1915). Dönemin yoksulluk ve imkânsızlıkları içinde uzun bir yolculuktan sonra Ermeniler Suriye'ye göç ettirildi.

* I. Dünya Savaşı sürerken 1917 yılında Çarlık Rusya yıkılarak yerine Sovyetler Birliği kuruldu. Diğer yandan İngiltere de Ermenileri kıskırtmak için gerekli her türlü desteği veriyordu. Ancak Sovyetler Birliği Brest Litovsk Antlaşması ile savaştan çekildi. Böylece Ruslar işgal ettikleri Kars, Ardahan ve Batum'u (Elviye-i Selase) şehirlerini boşaltarak Osmanlı Devleti'ne geri verdi.

* Kafkas Cephesi'nde Ruslardan destek alan Ermeniler, Rusların 1917 Bolşevik İhtilali'yle savaştan çekilmesiyle aradıkları desteği İngiltere, Fransa ve ABD'den gördü.

* Batılı devletlerden destek alan Ermeniler, Mondros Ateşkes Antlaşması'nın 24. maddesine ve Wilson İlkeleri'ne dayanarak bağımsız bir Ermeni devleti kurmak amacıyla harekete geçti.

* Kafkasya'da oluşan bu otorite boşluğundan yararlanan Ermeniler, merkezi Erivan olan bir Ermenistan Devleti kurdular. (28 Mayıs 1918)

* Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra yapılan barış konferanslarına, İtilaf Devletleri tarafından Ermeni temsilcileri de çağrıldı.

* ABD Başkanı Wilson Paris Barış Konferansı'nda İtilaf Devletlerine bir plan sundu.

* Bu plana göre Doğu Anadolu Bölgesi'nde bağımsız bir Ermeni devleti kurulacak ve bu devletin Akdeniz ile Karadeniz bağlantısı sağlanacaktı.

* Büyük Ermenistan düşünüyü gerçekleştirme zamanının geldiğini düşünerek harekete geçen Ermeniler, Erzurum ve Van'a saldırarak köy ve kasabaları yakmaya ve Türkleri öldürmeye başladılar.

* Bunun üzerine Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti, Kâzım Karabekir Paşa'yı Doğu Cephesi Komutanlığı'na atadı. Kâzım Karabekir Paşa elindeki birlikleri yeniden düzenleyerek Ermenilere karşı başarılı sonuçlar elde etti.

* Ermeniler ağır yenilgiye uğradılar ve geri çekildiler. Daha önce kaybedilen Kars, Ardahan ve Sarıkamış geri alındı.

* Ermenistan, Kafkaslardaki topraklarını koruyabilmek için barış istedi.

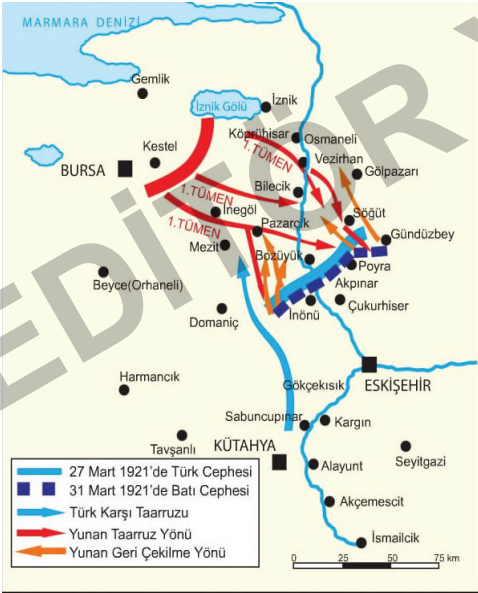
* Yapılan görüşmelerin ardından Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti ile Ermenistan arasında Gümrü Barış Antlaşması imzalandı.

Antlaşmanın Önemi:

- İlk defa büyük Avrupalı bir devlet, antlaşma yaparak TBMM'yi ve Misak-ı Milli'yi tanıdı.
- Sovyet Rusya Sevr'i geçersiz saydı.
- Kapitülasyonları kaldıran ilk devlet Sovyet Rusya oldu.
- TBMM diplomatik bir zafer elde etti.
- TBMM ile SSCB arasında imzalanan ilk antlaşmadır.
- Doğu sınırı büyük oranda belirlendi.
- Doğu Cephesi'nin güvenliği pekiştirildi.

İkinci İnönü Savaşı (23 Mart-1 Nisan 1921)

II. İnönü Savaşı'nın yapıldığı alan ve tarafların hareketi

- * Londra Konferansı'nda TBMM'nin Misak-ı Milli'den İtilaf Devletlerinin ise Sevr'den vazgeçmemeleri üzerine bir uzlaşma sağlanamamış ve konferans dağılmıştı.

- * Londra Konferansı'nda istediği sonucu alamayan İngiltere, Sevr Antlaşması'nı Türklerle zorla kabul ettirmek için Yunanlıları bir kez daha saldırıya geçirdi.
- * Bu sıralarda TBMM'nin Koçgiri Ayaklanması ve Pontus çeteleriyle uğraşmasını fırsat bilen Yunan kuvvetleri, kuzeyden Eskişehir, güneyden Afyon üzerinden ilerleyerek İnönü önlerine geldiler.
- * Yunan ordusu İtilaf Devletlerinin güvenini kazanmak, TBMM'ye Sevr'i kabul ettirmek ve I. İnönü Savaşı'nın öcünü almak için tekrar saldırıya geçti.
- * İsmet Bey komutasındaki Türk ordusu, Yunan ilerleyişini İnönü'de durdurmayı başardı ve savaş Türk ordusunun zaferiyle sonuçlandı.

NOT

- II. İnönü Savaşı devam ederken Aslıhanlar ve Dumlupınar'da yaklaşık yirmi gün taarruz girişiminde bulunulmuş, ancak başarılı olunamamıştır. Bu durum Türk ordusunun henüz taarruz gücüne ulaşmadığını gösterir.

Sonuçları:

- Düzenli orduya katılım ve halkın TBMM'ye olan güveni artmıştır.
- İtalyanlar ve Fransızlar, Yunanlıları desteklemekten vazgeçip TBMM Hükümeti ile anlaşma yolları aramaya başladılar.
- Mustafa Kemal'in İsmet Paşa'ya çektiği telgrafta "Siz orada yalnız düşmanı değil milletin makus (kötü, ters) talihini de yendiniz." diyerek Türk milletinin kötü kaderinin değiştiğini ifade etmiştir.
- İtalya, Antalya bölgesindeki kuvvetlerini çekerken Fransa görüşmeler yapmak üzere bir temsilcisini Ankara'ya gönderdi.

[BAĞIMSIZLIĞIN TEMİNATI: LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI]

- * Mudanya Ateskes Antlaşması ile TBMM Hükümeti, İtilaf Devletlerinden İstanbul, Boğazlar ve Doğu Trakya'yı savaştan geri almıştır.
- * Bundan sonra, kalıcı bir barışın sağlanması için yapılacak görüşmelerin İsviçre'nin Lozan kentinde yapılması kararlaştırıldı. Konferans 20 Kasım 1922 tarihinde toplandı.
- * Konferansa; İngiltere, İtalya, Yunanistan, Fransa, Japonya, Romanya ve Yugoslavya katılmıştır.
- * Sovyet Rusya ve Bulgaristan Boğazlarla ilgili konularda, ABD gözlemci sıfatıyla Belçika ve Portekiz ise ticari konularda konferansa katılmıştır.
- * Görüşmelere TBMM adına İsmet İnönü, Rıza Nur ve Hasan Saka dahil, toplamda 33 kişilik bir heyet katılmıştır.
- * Mustafa Kemal, TBMM delegelerinden; barış görüşmeleri esnasında kapitülasyonlar ve Ermeni meselesi hakkında taviz verilmemesini istemiştir.
- * Konferans başladıktan sonra İtilaf Devletleri, Osmanlı Devleti zamanında elde ettikleri birtakım ayrıcalıklardan vazgeçmek istemediler. Türk tarafının delegeleri ise kayıtsız şartsız tam bağımsızlık ilkesini savunuyorlardı.
- * İtilaf Devletlerinin amacı, savaş tazminatı almak, kapitülasyonları devam ettirmek ve tam bağımsızlığı önlemektir.
- * İtilaf Devletlerinin sorunu çözmek yerine sorun çıkarmaları üzerine Lozan Barış Görüşmeleri yarıda kesildi (4 Şubat 1923). Türk heyeti bu yüzden Ankara'ya döndü.

- * Lozan Barış Görüşmeleri'nin yarıda kesilmesi üzerine Türkiye, yeniden savaş hazırlıklarına başladı. Türkiye'nin bu kararlılığı karşısında İtilaf Devletlerinin isteği üzerine Lozan Görüşmeleri yeniden başladı. Yapılan görüşmeler sonucunda 24 Temmuz 1923 tarihinde Lozan Barış Antlaşması imzalandı.

Lozan Barış Antlaşması'nın Maddeleri

Kapitülasyonlar: Tam bağımsızlığımızı engelleyen kapitülasyonlar bütünüyle ortadan kaldırıldı.

Dış Borçlar: Osmanlı Devleti'nin dış borçları, Osmanlı Devleti'nden ayrılan devletlere yüz ölçümleri ve gelirlerine orantılı olarak pay edildi. Türkiye, Osmanlı Devleti'nden kalan borcunu, 1954'e kadar düzenli taksitler hâlinde ödeyerek bitirdi.

Azınlıklar: Türkiye'de bulunan bütün azınlıklar Türk vatandaşları sayıldı. Böylece Avrupalı devletlerin iç işlerimize karışmaları önendi. Batı Trakya Türkleri ile İstanbul Rumları hariç Yunanistan'daki Türkler ve Türkiye'deki Rumların yer değiştirmesi kararlaştırıldı.

Boğazlar: Boğazlar, başkanlığını Türklerin yapacağı bir komisyon tarafından yönetilecektir. Boğazlardan serbest geçiş olacaktır. Bu madde adeta Türkiye'nin egemenlik haklarını kısıtlamıştır.

Rum Patrikhanesi: Patrikhanenin ekümenik (evrensel) özelliği olamayacak ve siyasi yetkileri kaldırılacaktır. Patrikhane İstanbul'da kalacak ve seçilen patriği Türk Hükümeti onaylayacaktır.

Savaş Tazminatı: Yunanistan'dan savaş tazminatı olarak sadece Edirne'nin Karaağaç Kasabası alındı.

Sınırlar

Doğu Sınırı: Kars Antlaşması ile belirlenen sınır kabul edildi.

10.

Mustafa Kemal, Başkomutanlık Yasası'nın verdiği olağanüstü yetkiyle ilk iş olarak geri çekilmiş, morali bozulmuş ve maneviyatı azalmış ordunun ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla Tekalif - i Milliye Emirleri'ni yayımlamıştır.

Bu emirlerden bazıları şunlardır;

- Her aile birer takım çamaşır, birer çift çorap ve çarık verecektir.
- Halkın ve tüccarın elinde bulunan, askerlerin ihtiyacına uygun malların yüzde kırkına, bedeli sonradan ödenmek üzere el konulacaktır.
- Bütün araç-gereç ve binek hayvanlarının yüzde kırkına el konulacak; ülkedeki bütün demirci, marangoz, terzi, dökümcü, nalbant ve zanaatkârlar ordunun emrine girecektir.

Buna göre aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılamaz?

- Milli Mücadele Dönemi'nde halk topyekün mücadele etmiştir.
- Mustafa Kemal Başkomutanlık yetkisini kullanmıştır.
- Ordunun ihtiyaçları halk tarafından karşılanmıştır.
- Halk Kuvâ-yı Milliye birliklerini oluşturarak düşmana karşı mücadele etmiştir.

11.

- TBMM ile Sovyet Rusya arasında Moskova Antlaşması imzalanmıştır.
- İstiklâl Marşı milli marş olarak kabul edilmiştir.
- Teşkilat-ı Esasiye Kanunu kabul edilmiştir.

I. İnönü Savaşı sonrasında gerçekleşen yukarıdaki gelişmelerden hangileri TBMM'nin dış politikada etkinliğinin arttığına göstergesidir?

- Yalnız I
- I ve II
- II ve III
- Yalnız III

[ÇAĞDAŞLAŞAN TÜRKİYE'NİN TEMELİ: ATATÜRK İLKELERİ]

- * Türk milletinin bugün ve gelecekte tam bağımsızlığa, huzur ve refaha sahip olması, devletin millet egemenliği esasına dayandırılması, aklın ve bilimin öncülüğünde, Türk kültürünün çağdaş uygarlık düzeyi üzerine çıkarılması amacı ile temelleri yine Atatürk tarafından belirtilen devlet hayatına, fikir hayatına ve ekonomik hayata, toplumun diğer temel kurumlarına ilişkin gerçekçi düşüncelere ve ilkelere **Atatürkçülük** denir.
- * Bu çerçevede Atatürk ilkelerinin amacı bilimin önderliğinde, teknolojik olaylara yabancı kalmadan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni her alanda dünya devletleri ile yarışan, milletini milli birlik ve beraberlik içerisinde siyasal, ekonomik ve kültürel alanda çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkarmaktır.

Atatürk İlkelerinin Ortak Özellikleri

- * Türk toplumunun ihtiyaçlarından doğmuştur.
- * Bir bütünün parçalarıdır.
- * Akla ve bilime uygundur.
- * Gerçeklere dayanan, geleceğe yönelik, birbirleriyle uyumlu ve tutarlı bir bütündür.
- * Dinamik bir yapıya sahiptir.

CUMHURİYETÇİLİK

- * Atatürk ilkelerinin gerçekleşmesi ve yaşaması her şeyden önce cumhuriyetçilik ilkesinin yerleşmesi ile mümkündür. Çünkü cumhuriyet, egemenliğin bir kişi veya gruba değil, kayıtsız ve şartsız millete ait olduğu yönetim şeklidir.
- * Mutlakiyet ve meşrutiyetten farklı olarak bu yönetim biçiminde halk kendi kendini yönetir. Cumhuriyette seçimler serbest ortamda yapılır.
- * Cumhuriyet kişi, zümre veya sınıfın yararını değil toplumun tamamının yararını gözeten bir yönetim şeklidir.

Cumhuriyetçilik İlkesi Doğrultusunda Yapılan İnkılaplar

- * TBMM'nin açılması
- * Saltanatın kaldırılması
- * Kadınlara siyasi hakların verilmesi
- * Halifeliğin kaldırılması
- * Siyasi partilerin kurulması
- * Cumhuriyetin ilanı

Cumhuriyetçilik ilkesi ile ilgili anahtar kelimeler: Milli egemenlik, milli irade, seçim, meclis, seçme ve seçilme

Cumhuriyetçiliğin Kazandırdıkları:

- Egemenlik yetkisi kayıtsız şartsız millete geçmiştir.
- Demokratik yaşama ortamı hazırlanmıştır.
- Halkın tamamı eşit olarak ülke yönetimine katılmıştır.
- Türk toplumu çağdaş bir yönetim şekline kavuşmuştur.

- * Bu durum askere alımlarda, tapu ve miras işlerinde kişilerin kimliği tam olarak belirlenemediğinden karışıklıklara yol açıyordu.
- * Bu olumsuzluğu çözmek için 21 Haziran 1934 tarihinde Soyadı Kanunu çıkarıldı.
- * Bu kanun ile hacı, hafız, molla, efendi ve bey gibi unvanlar yasaklandı ve Türkçe olmak, rütbe, memuriyet, aşiret ve gülünç olmamak kaydıyla herkese istediği soyadını alma hakkı tanındı.
- * Mustafa Kemal'e "Atatürk" soyadı TBMM tarafından verildi. Atatürk de İsmet Paşa'ya İnönü Savaşları'ndaki başarılarından dolayı İnönü soyadını verdi.
- * Soyadı Kanunu'nun yanı sıra unvan ve lakapları kaldıran kanunun da yürürlüğe girmesiyle birlikte bütün vatandaşlar kanun karşısında ve resmi belgelerde yalnız adları ve soyadlarıyla anılmaya başlandı. Böylece ayrıcalıklı kişi ve zümrelerin yerini milli kültürümüze de uygun biçimde eşit haklara sahip Türk vatandaşları aldı.

YORUM

- Bu kanun ile ekonomik, siyasi ve sosyal alandaki karışıklık çözümlenmiştir.

TÜRK KADINININ SİYASAL HAKLARINA KAVUŞMASI

- * İslamiyet'ten önce Türk devletlerinde kadına büyük önem verilirdi. İlk Türk devletlerinde kadınlar sosyal ve toplumsal alanlarda etkin bir yere sahipti.
- * Eski Türk toplumunda tek eşlilik yaygındı. Çocukların üzerinde kadın ve erkeğin hakları eşitti.

- * Kadınlar devlet yönetiminde etkin bir konumdaydı. Hakanın eşi devlet işlerinin görüşüldüğü meclise katılır, hakan olmadığı zamanlarda devleti onun adına yönetirdi.
- * Osmanlı toplum düzeni içinde kadınların kişisel ve toplumsal hakları kısıtlanmıştı. Kadınlar erkeklerle eşit haklara sahip değildi.
- * Türk kadını Cumhuriyetin kurulması ile birlikte erkeklerle eşit haklara sahip oldu.
- * Türk Medeni Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonra Türk kadını sosyal ve ekonomik kazanımlar elde etti.
- * Atatürk, erkeğe olduğu gibi kadına da insanca bir açıdan yaklaşarak, kadının da medeni, siyasi ve kültürel haklarda erkek ile eşit tutulmasını sağlayacak çağdaş atılımları gerçekleştirmiştir.
- * Çağdaş bir toplum olabilmenin ve çağdaş bir hukuk devleti kurmanın ilk şartı kadının da bir vatandaş ve özgür bir insan olarak haklarını tanımak ve saygı göstermektir.
- * Cumhuriyetin ilanı ile birlikte kadınların kamusal alana girmesini sağlayan yasal ve yapısal reformlar hızlandı.
- * Bu reformlar şunlardır;
 - » Tevhid—i Tedrisat Kanunu'yla karma eğitime geçilmiş, kızlar ve erkekler eşit haklarla eğitim görmeye başlamıştır.
 - » Medeni Kanunu'nun kabulüyle kadınlara sosyal ve ekonomik alanda pek çok haklar tanınmıştır. 1924'te Türk Kadınlar Birliği kurulmuştur.
 - » Kadınlara Medeni Kanun'la tanınan istedikleri mesleğe girebilme hakkına işlerlik katabilmek için 1936'da yeni düzenlemelerle **İş Kanunu** çıkarılmıştır.

[ATATÜRK İLKE VE İNKILAPLARINI OLUŞTURAN ESASLAR]

* Atatürk ilke ve inkılapları, Atatürkçü düşünce sisteminin temeli olup, bu sistemi kurmak ve geliştirmek amacıyla ortaya konulmuştur.

* Atatürk ilke ve inkılaplarını oluşturan temel esaslar şunlardır:

- » Milli tarih bilinci
- » Vatan ve millet sevgisi
- » Milli dil
- » Bağımsızlık ve özgürlük
- » Milli egemenlik
- » Milli kültür
- » Çağdaşlaşma ideali
- » Türk milleti bilinci
- » Vatanın bütünlüğü, milli birlik ve beraberlik

Millî Tarih Bilinci: Atatürkçü düşünce sisteminde milli tarih özel bir yere sahiptir. Çünkü ortak bir geçmiş bir milletin varoluşunda, sevinç ve tasada birlikte hareket etmesinde, birlik ve beraberlik içinde bulunmasında etkili unsurdur. Genç nesillere Türk milliyetçiliği konusunda ilham verecek zengin ve köklü bir Türk tarihi mevcuttur.

Vatan ve Millet Sevgisi: Atatürkçülük ile vatan ve millet birbirinden ayrılmaz parçalarıdır. Vatanlı bir millet olamayacağı gibi, milletsiz bir vatandan da bahsedilemez. Atatürkçülük'te, vatan ve millet sevgisine dayalı yetişen topluluklar, üzerinde yaşadıkları vatana karşı görev ve sorumluluklarının farkındadırlar.

Millî Dil: Türk milletinin birlik ve beraberlik içinde bir arada yaşamasını sağlayan en önemli unsur milli dildir. Türk dili milli bütünlüğümüzü korumakta en etkili unsurdur.

Bağımsızlık ve Özgürlük: Atatürkçülük'te en önemli ve öncelikli husus milli bağımsızlıktır. Çünkü bağımsız olmayan bir millet başkalarının istek ve yönlendirmelerine dayalı bir yaşam sürmeye mahkumdur.

Egemenliğin Millete Ait Olması: Atatürk ilke ve inkılapları milli egemenlik temeline dayanır. Türkiye Cumhuriyeti'nde egemenlik kayıtsız şartsız millettir. Şahıs devlet ve yönetimini reddeder. Milli egemenlik TBMM'nin açılmasıyla gerçekleşmiş cumhuriyetin ilanıya pekişmiş ve çok partili hayata geçiş denemeleri ile bir ivme kazanmıştır.

Millî Kültürün Geliştirilmesi: Milli benliğin geliştirilmesinde ve güçlenmesinde önemli rol oynar. Bundan dolayı Türk milleti için hayati bir öneme sahiptir. Kendini yenilemeyen kültürler milletin her alanda geri kalmasına yol açar.

Türk Toplumunun Çağdaş Uygarlık Düzeyinin Üstüne Çıkarılması: Atatürkçü düşünce sisteminin en önemli amacı, Türk milletini çağdaş uygarlık düzeyine çıkarmaktır. Türk halkının çağdaşlaşması her şeyden önce bir var olma mücadelesi olarak görülmüştür.

Türk Milletine İnanmak ve Güvenmek: Atatürk 19 Mayıs 1919'da Milli Mücadele'ye Türk milletine inanarak ve güvenerek başladı. Daha sonra kurduğu yeni Türk devletini ise çağdaş bir yapıya kavuşturmak için yine Türk milletine inanarak inkılapları gerçekleştirdi.

Millî Birlik ve Beraberlik, Ülke Bütünlüğü: Atatürk için temel olan, ülkede milli birlik ve beraberliğin sağlanması ve ülke bütünlüğünün sağlanmasıdır. Milli Mücadele'de kenetlenmiş ve dayanışma içerisinde bulunmuş Türk milletinin neler yapabileceğine tanık olunmuş, inkılap hareketlerinin gerçekleştirilmesinde bu güçten ilham alınmıştır.

► Çıkış Soru:

4. Türkiye, 1929'a kadar özel girişimi destekleyen bir kalkınma hedefi yürütmüştür. Fakat özel girişimciliğin deneyimsizliği, sermaye ve teknik bilgi yetersizliği ile nitelikli iş gücü eksikliği gibi sorunlar ekonomik kalkınmada istenilen düzeye gelinmesini engellemiştir. Bunun sonucunda Türkiye, ekonomik kalkınmayı daha hızlı gerçekleştirebilmek için devletçilik uygulamasına geçmiştir.

Bu bilgilere göre devletçilikle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Uluslararası baskılar sonucunda benimsendiği
- B) Türkiye'nin o günkü ihtiyaçlarından ortaya çıktığı
- C) Özel mülkiyete karşı bir ekonomik model olduğu
- D) Türk halkına milli kimlik kazandırmayı amaçladığı

5. Halifeliğin kaldırıldığı ve Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun kabul edildiği 3 Mart 1924'te başka yasal düzenlemeler de yapıldı. Şer'iyeye ve Evkâf Vekâleti kaldırıldı. Şer'iyeye Vekâleti yerine Diyanet İşleri Başkanlığı, Evkâf Vekâleti yerine Vakıflar Genel Müdürlüğü kuruldu.

Yapılan değişikliklerle aşağıdakilerden hangisinin amaçlandığı söylenebilir?

- A) Toplum yaşayışını çağdaş ve laik esaslara göre düzenlemek
- B) Dini yaşantıyı tamamen sonlandırmak
- C) Lozan Antlaşmasının onaylanmasını kolaylaştırmak
- D) Devletçi ekonomik politikanın uygulanmasını sağlamak

► Çıkış Soru:

6. Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı ve Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi ülkemizin 1924 Paris Olimpiyat Oyunları'na katılmasına karar vermişlerdi. Ancak her iki kurum da Türkiye'nin olimpiyatlara katılımını sağlayacak maddi güce sahip değildi. Hükümetin de para sıkıntısı çektiği biliniyordu. Buna rağmen hükümet Atatürk'ün direktifiyle toplanarak olimpiyatlar için gereken paranın verilmesini kararlaştırmıştı. Kararnamenin altında Bakanlar Kurulu üyeleriyle birlikte toplantıya başkanlık eden Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal'in de imzası vardı.

Bu bilgede Atatürk'ün aşağıdakilerden hangisine önem verdiği vurgulanmıştır?

- A) Ekonomi
- B) Spor
- C) Sanat
- D) Ordu

[TEST – 1]

1. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın kapatılmasının ardından Cumhuriyet Halk Fırkası bir süre tek başına iktidar olarak kaldı. Ancak hükümetin muhalefet bir parti aracılığıyla denetlenmesi ve ülke idaresinde sağlıklı kararlar alınması gerekiyordu. Öte yandan 1929 yılında tüm dünyayı etkileyen ekonomik bunalımdan Türkiye de etkilenmiş savaştan yeni çıktığı için giderilmeye çalışılan ekonomik sorunlar daha da artmıştır. Mustafa Kemal halkın görüş ve isteklerinin Meclise daha çok yansımaları, hükümetin muhalefet bir parti aracılığıyla denetlenmesi ve ülkenin ekonomik sorunlarından dolayı yakın arkadaşlarından Ali Fethi (Okyar) Bey'den bir parti kurmasını istedi. Böylece 12 Ağustos 1930'da Serbest Cumhuriyet Fırkası kuruldu.

Bu parçaya göre Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın kurulma gerekçeleri arasında aşağıdakilerin hangisinden söz edilmemiştir?

- A) Türkiye'nin ekonomik sorunlarını çözmek
- B) Demokrasinin işletilmesini sağlamak
- C) Mustafa Kemal'in söz sahibi olduğu bir meclis oluşturmak
- D) Devletin doğru yönetilmesine katkıda bulunmak

2. Demokratik yönetimlerin bulunduğu ülkelerde egemenliğin kaynağı millettir ve son söz yine millettir. Millet, seçim yoluyla yönetime katılır. Aynı amaç ve düşüncede olan insanlar bir araya gelerek siyasi parti ve sivil toplum kuruluşları kurarlar. Böylece insanlar düşüncelerini ve isteklerini daha rahat ifade etme imkânı bulurlar. Farklı görüş ve düşüncedeki insanların bir araya gelerek oluşturdukları siyasi partiler demokrasinin vazgeçilmez unsurlarından biridir. Halk, yönetimde kendini temsil edecek kişileri ve siyasi partileri seçer. Demokrasilerde farklı siyasi partilerin kurulması, farklı görüşlerin mecliste temsil edilmesini ve yönetimde yer almasını sağlar.

Verilen metinden çıkarılacak genel yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Siyasi partiler vatandaşların ülke yönetimine katılabilmelerinin en etkili yoludur.
- B) Kişilerin düşüncelerini ifade edebileceği tek yol siyasi partilerdir.
- C) Tüm vatandaşlar ülkede en çok oyu alan partinin siyasi fikirlerini benimsemek zorundadır.
- D) Aynı fikirleri benimseyen milletvekillerinin çoğunlukta olduğu meclisler en demokratik meclislerdir.

Gerçekçilik

- * Atatürk'ün dış politikası gerçekçidir. Boş hayaller peşinde koşmaz. Maceracılıktan uzak durmayı hedefler. Bunun yanında milli çıkarları gerçekleştirmede kararlı olmaları amaçlar.
- * Atatürk'ün; "Büyük hayali işler yapmadan yapmış gibi görünmek yüzünden dünyanın düşmanlığını, kötü niyetini, kinini bu milletin ve memleketin üzerine çektik. Biz böyle yapmadığımız ve yapamadığımız kavramlar üzerinde koşarak düşmanlarımızın sayısını ve üzerimize olan baskılarını arttırmaktan ise, tabii duruma meşru duruma dönelim. Had-dimizi bilelim..." ifadesi ile, "memleketimizin ellide biri değil, her tarafı tahrip edilse her tarafı ateşler içinde bırakılsa biz bu toprakların üzerinde bir tepeye çıkacağız ve oradan savunma ile meşgul olacağız." demiştir.

Akılcılık

- * Akılcılık ilkesi doğrultusunda yeni devlet uluslararası hukuka bağlı kalmıştır. Atatürk Türkiye'sinin dış politika anlayışı ideolojik doğmalara, ön yargılı saplantılara değil, akli ve bilimi esas alan bir çizgi üzerine oturtulmuştur.
- * Bu bağlamda uluslararası ilişkilerde, tarihi dostluk ve tarihi düşmanlık yerine değişen şartlar ve karşılıklı yarar ilişkileri esas alınmıştır.

Mütekabiliyet (Karşılıklık)

- * Türkiye, milletlerarası ilişkilerde eşitliğe dayanan dostluklar ve ittifaklar kurmayı ve milli politikayı yürütürken her zaman Türk kamuoyunu dikkate almayı dış politikada gözetilmesi gereken esas olarak belirlemiştir.

- * Aynı şekilde diğer devletlerin iç politikalarından ve yönetim sistemlerinden etkilenmemeyi, bununla birlikte her zaman dünyadaki gelişmeleri göz önünde bulundurmaya da dış politikasının temel ilkelerinden saymıştır.

Barış Esası

- * Atatürk Dönemi dış politikasının bir başka özelliği ise onun barışı esas almasıdır. Bunun yine en güzel örneği Milli Mücadele yıllarında verilmiştir. Savaş ortamı içerisinde bile görüşmeler yoluyla barışın sağlanması için çabalar sürdürülmüştür.
- * Bir asker olarak savaşın ne demek olduğunu en iyi bilen kişi olarak Mustafa Kemal Paşa "Ben harpçi olamam. Çünkü harbin acıklı hallerini herkesten iyi bilirim." demiştir. Atatürk'ün barışçılığı yine kendisinin söylediği "Yurtta Sulh Cihanda Sulh" sözünde ifadesini bulacaktır ki, bu Türk dış politikasının temel yaklaşımı olacaktır.

Milli Menfaatler

- * Türkiye Cumhuriyeti'nin milli çıkarlarını koruyabilmesi için gerekli güvenlik önlemlerinin alınmasına inanan Atatürk, Türk milletinin ve devletinin geleceğini ve refahını sağlamak için kendi gücüne dayalı askeri ve ekonomik çalışmalarında bulunmuştur.
- * Barışın korunması için Türkiye'nin salt kendi gücünün yetersiz kalabileceği alanlarda ülkenin güvenliğini sağlamak için uluslararası politikanın gereği olarak yürütülecek denge politikaları çerçevesinde bölgesel barışın korunması için ittifaklar yaparak ülkenin güvenliğini sağlamak ilke olarak benimsenmiştir.

- * Bunun üzerine Hatay'ın iç işlerinde bağımsız, dış işlerinde Suriye'ye bağlı, kendi anayasası ile idare edilen ve resmi dili Türkçe olan ayrı bir devlet hâline gelmesine karar verildi.

- * Ancak Fransa bu kararı uygulamak istemedi. Buna karşılık, yapılan antlaşmadan geri adım atmayan Atatürk bir sohbet sırasında Fransız büyük elçisine "Ben toprak büyütme dileklisi değilim; barış bozma alışkanlığım yoktur; ancak antlaşmaya dayanan hakkımızın isteyicisiyim. Onu almazsam edemem. Büyük Millet Meclisinin kürsüsünden milletime söz verdim: Hatay'ı alacağım! Milletim benim dediğime inanır. Sözümü yerine getiremezsem onun huzuruna çıkamam, yerimde kalamam. Ben şimdiye kadar yenilmedim, yenilemem; yenilsem bir dakika yaşayamam." diyerek Hatay konusundaki kararlılığını gösterdi.
- * 1938 yılının Mayıs ayında Mersin ve Adana'yı ziyaret edip sınırdaki askeri birlikleri denetledi.

- * İleri derecede hasta olmasına rağmen resmi geçit törenini ayakta izleyerek gerekirse Hatay için savaşabileceği mesajını verdi.
- * Bunun üzerine Hatay politikasını yumuşatmak zorunda kalan Fransa, 4 Temmuz 1938'de Türkiye ile bir dostluk antlaşması imzaladı.
- * 24 Ağustos 1938'de tamamlanan seçimler sonucunda Hatay Meclisindeki 40 milletvekilliğinden 22'sini Türkler kazandı.
- * 2 Eylül 1938'de toplanan Meclis'te bütün milletvekilleri Türkçe yemin ederek görevlerine başladı.
- * Devletin adı Hatay Cumhuriyeti olarak belirlendi ve cumhurbaşkanlığına **Tayfur Sökmen** getirildi.

- * Hatay Cumhuriyeti'nin kurulduğu 1938 yılının en üzücü olayı, cesur davranışları ve aldığı kararları ile Hataylıları esaretten kurtaran Atatürk'ün hayatını kaybetmesi oldu.
- * 29 Haziran 1939'da ise Hatay Millet Meclisi oy birliğiyle ana vatan Türkiye'ye katılma kararı aldı.
- * Türkiye de 7 Temmuz günü çıkardığı bir yasa ile Hatay vilayetini kurarak katılma işlemini tamamladı.

“Unutulmaz Atatürk'ün büyük hatırası Türk ulusu kadar ebedidir.”

Mareşal Fevzi Çakmak

“O büyük insan yalnız Türkiye için değil, bütün doğu milletleri için de en büyük önderdi.”

Amanullah Han Afgan Kralı

“Savaşta Türkiye'yi kurtaran, savaştan sonra da Türk milletini yeniden diriltten Atatürk'ün ölümü, yalnız yurdu için değil, Avrupa için de büyük kayıptır. Her sınıf halkın O'nun ardından döktükleri içten gözyaşları bu büyük kahraman ve modern Türkiye'nin Ata'sına değer bir görünümünden başka bir şey değildir.”

Winston Churchill İngiltere Başbakanı

“Bugün ona ağlayıp yanmak için bir tek kalbiz; yarın onun eserini ve davasını müdafaa etmek için bir tek irade gibi kaynaşacağız.”

Falih Rıfki Atay

“Almanya, ATATÜRK'ün eserine ve mücadelesine hayrandır. Onda, tarihi eseri, özgürlüğü seven bütün milletler için bir sembol olarak kalacak kudretli bir kişilik görmektedir.”

Berlin, Alman Ajansı

“Atatürk yalnız kahraman milletin büyük bir Şef'i olmakla kalmamıştır. O, aynı zamanda insanlığın da en büyük evladı olmuştur.”

İran Gazetesi

“Türkiye'nin uluslararası ünü, prestij ve otoritesi durmaksızın yükselmiştir. Milletine bu kadar az zamanda bu ölçüde hizmet edebilen tek devlet adamı Atatürk'tür.”

Libre Belgique Gazetesi

“Benim üzüntüm iki türlüdür; önce böyle büyük bir adamın kaybindan dolayı bütün dünya gibi üzgünüm. İkinci üzüntüm ise, bu adamla tanışmak hususundaki şiddetli arzumun gerçekleşmesine artık imkân kalmamış olmasıdır.”

(Franklin ROOSEVELT, ABD Başkanı)

İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanı Seçilmesi

- * Atatürk'ün amansız hastalığı yaşadığı günlerde, devlet adamları zaman zaman Mareşal Fevzi Çakmak'ın başkanlığında toplanıyor ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin geleceği üzerinde görüşmeler yapıyorlardı.
- * Devlet adamları bu acılı günlerde bile, akılcı ve gerçekçi bir görüşle görevlerini yerine getirmeye gayret gösteriyorlardı.
- * 10 Kasım 1938 günü Atatürk'ün vefat etmesi üzerine hükümet bir bildiri yayımlayarak Türk milletine baş sağlığı diledi.

7. Atatürk Medeni Bilgiler kitabındaki notlarında şu açıklamaya yer vermiştir: “Bu ilkeye göre irade ve hakimiyet, milletin tümüne ait olmalıdır. Demokrasi ilkesi, milli hakimiyet şekline dönüşmüştür... Demokrasi esasına dayanan hükümetlerde hakimiyet halka, halkın çoğunluğuna aittir.”

Atatürk açıklamasında aşağıdaki kavramlardan hangileri arasındaki ilişkiye değinmiştir?

- A) Din ve bilim
B) Sanat ve edebiyat
C) Halkçılık ve demokrasi
D) Coğrafya ve yönetim

8. Atatürk'ün fikir ve düşünceleri tüm insanlığa örnek olduğu için ölümü yurt içinde ve yurt dışında büyük yankılar uyandırmıştır. Yerel ve ulusal gazetelerde birçok manşet kullanılmış ve köşe yazıları yazılmıştır. Yabancı basın da Atatürk'ün ölümüyle ilgili haberler yapmıştır. Ayrıca birçok ülkenin devlet başkanları Türk halkına taziyelerini bildiren mesajlar yayınlamıştır.

Buna göre Atatürk ile ilgili;

- I. evrensel bir lider olduğu,
II. Müslüman toplumlar için örnek olduğu,
III. milletine kısa sürede büyük hizmetler yaptığı,
IV. Türkler için önemli bir lider olduğu,

söylenebilecek en genel yargılar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) II ve III
D) Yalnız III

12. İkinci Dünya Savaşı ABD, İngiltere, Fransa gibi demokrasi ile yönetilen ülkelerin zaferiyle sonuçlandı. Türkiye de Birleşmiş Milletler kuruluşuna katılarak bu devletlerin yanında yer aldı. Ülkemiz savaş sonrası dönemde aynı politikayı izleyerek öncülüğünü yine bu ülkelerin yaptığı Batı Bloku'nun bir üyesi olmaya çalıştı. Bunu sağlamak için de çok partili demokratik hayata geçme yolunda yeni adımlar atmaya karar verdi. Dünyada olduğu gibi ülkemizde de savaşın getirdiği sıkıntılardan bunalan halk ve Cumhuriyet Halk Partisi içinden bazı milletvekilleri hükümetin ekonomi politikalarını eleştiriyor ve çok partili hayata geçilmesini istiyorlardı.

Bu parçaya göre Türkiye'de çok partili hayata geçişin nedenleri ile ilgili;

- I. savaşın ülkemizde oluşturduğu ekonomik sıkıntıların tek parti ile çözülememesinin halkın tepkisine yol açması,
- II. Türkiye'nin savaş sonrası demokrasi ile yönetilen Batı Bloku ülkeleri içinde yer almaya çalışması,
- III. dönemin şartlarının demokratik yönetimleri zorunlu kılması

durumlarından hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III D) I, II ve III

13. "Fuat Paşa! Pek yakında dünyanın durumu mütareke öncesinden çok daha ciddi olacak ve karışacaktır. Avrupa'da birkaç maceraperest Almanya ve İtalya'nın başında zorla bulunuyorlar. Karşı karşıya geldikleri zayıf devlet adamlarının güçsüzlüklerinden cesaret alıyorlar. Bunlar, bugün dünyayı kana bulamaktan çekinmeyeceklerdir. Eski dostumuz Sovyet Rusya Hükümeti acizlerle maceraperestlerin yanlış hareketlerinden istifade etmesini bilecektir. Bunun sonunda da dünyanın durumu ve dengesi tümüyle değişecektir. İşte bu dönemden daha çok felaketler gelmesi mümkündür."

1938 yılında Avrupa'daki gelişmelerle ilgili Ali Fuat Paşa'ya açıklamalarda bulunan Atatürk hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) II. Dünya Savaşı sonrası dünyada oluşacak yeni düzenin tespitini yapmıştır.
- B) Türkiye'nin II. Dünya Savaşında izleyeceği politikadan endişe duymaktadır.
- C) Avrupa'daki baskıcı yönetimlerin II. Dünya Savaşı'na neden olacaklarını öngörmüştür.
- D) Dünyayı I. Dünya Savaşından çok daha kötü felaketlerin beklediğini öngörmüştür.

TÜM KİTAP İÇERİKLERİ BURADA!

Tüm dijital kitap içeriklerine ulaşmak için
"Editör Data" uygulamasını indirin.
(Telefonunuzun kamerasını açıp karekodu okutunuz)

İvedik Organize Sanayi 1518 Sok. Matbaacılar Sitesi
Mat-Sit İş Merkezi No.:2/20 Yenimahalle / ANKARA
Telefon: 0 312 384 20 33 Belgegeçer: 0312 342 23 58
WhatsApp: 0 505 925 57 81
www.editoryayinevi.com | bilgi@editoryayinevi.com

ISBN 978-605-280-404-9

9 786052 804049